

**Islands presidents
Ólafur Ragnar Grímssons
hilsningstale til
Ungdommens Nordiske Råd (UNR)
24. oktober 2005**

Ærede representanter.
Nordiske venner.

Da jeg for knapt førti år siden tok mine første skritt i politikken, var ungdomsbevegelsen partiets viktigste forum for arbeid, kamp og idealer om en lysere fremtid og et bedre liv.

I erindringen var dette gode år og kanskje de aller beste. Vi var aktive og utfordret ofte partiets ledelse, mente alltid at vi hadde bedre forstand på sakene enn partiets formann, selv om han snart ble landets statsminister.

Debatten ble nokså hissig i en periode og enkelte påsto at ungdomsbevegelsen i realiteten var blitt et eget politisk parti. Kampen pågikk i mange år og sluttet faktisk med at mange av oss forlot partiet, men statsministeren fortsatte i sin stilling i en stund fremover.

Allikevel ble dette en god skole for meg og jeg lærte kanskje mer om politikk i løpet av disse årene enn senere, da jeg hadde forskjellige tillitsverv. Men dere må ikke misforstå meg, jeg kom ikke hit for å oppfordre dere til opprør mot lederne i deres respektive partier eller å opponere mot statsministrene – hvis jeg gjorde det i min nåværende stilling ville mediene virkelig få noe å skrive om.

Mitt budskap er likevel kanskje, at det er helt på sin plass å gjøre seg litt bemerket i ung alder, og eventuelt også komme i opposisjon mot de ledende personer i de respektive partier med sine politiske ideer som pekepinn, fordi det er faktisk mulig å bli valgt til president på et senere tidspunkt i livet til tross for et opprør i ungdomsbevegelsen i ung alder.

Vel, problemet er at dette bare gjelder borgere i de to nordiske republikker Island og Finland, de andre har visstnok ingen mulighet for å bli konger eller dronninger, i hvert fall ikke i overskuelig fremtid. Vi må derfor finne noen andre gode arbeidsområder som opprørske ungdommer i Norge, Danmark og Sverige kan kjempe for senere i livet.

I de politiske partiene er det alltid en tendens til å la disiplinen ta overhånd, og det er et problem hvis dette skjer på bekostning av en selvstendig tenkemåte, ikke minst fordi at i vår svært foranderlige tid er det ingen som sitter med hele sannheten og alltid kan presentere de absolutt riktige forslagene.

Og dere er faktisk svært heldige som er unge mennesker i en slik tid og går en spennende fremtid i møte.

Dere er den første generasjonen i nordisk historie som har et reelt valg om hvor dere vil bo og arbeide. Dere har hele verden som virkefelt for både arbeid og familieliv.

Før i tiden var dette ikke mulig. Det fantes mange hindringer, den kalde krigen, forbud og påbud, juridiske rammer som holdt hele nasjoner og store områder innestengt. Og det var også mange som tenkte at man bare burde holde seg hjemme hos seg selv.

Nå kan dere velge, dere kan integrere de nordiske røttene og kosmopolittens muligheter. Dette er et stort privilegium.

Norden har en helt særlig plass i verden. Våre samfunn er den modell andre land ønsker å benytte, et levende bevis på at frie og åpne samfunn med integrerte markeds- og velferdssystemer kan fungere, at dette er ikke bare høytravende teorier, men kan også være den virkelighet som vi opplever.

Den kalde krigs opphør, fremdriften og utviklingen i de demokratiske prosesser i mange land, globaliseringen i formidling av informasjon og handel, og den vekt som mange stater i fremmede verdensdeler legger på det å skape velferd til innbyggernes beste - all denne utviklingen har gitt Norden enestående muligheter.

Både verdensbildet i sin helhet og våre interesser her i begynnelsen av en nytt årtusen er av slik art at det fellesnordiske samarbeidet har nok aldri vært så viktig og formålstjenlig som nå. Vi kan nemlig ha en ganske fremtredende og sterk stilling hvis vi bare står sammen.

Når fremmede land i Asia, Afrika og Amerika vurderer den nordiske modellen og det de mener gjør den interessant, legge de størst merke til nettopp det vi har oppnådd i fellesskap med denne modellen, ikke det de enkelte nordiske land har klart å oppnå hvert for seg.

Hvis vi spiller våre kort riktig kan disse nye tider gi oss mange nye muligheter, spesielt med hensyn til den internasjonale kontakten med de land som vil spille en stadig viktigere rolle i verdensøkonomien.

Det nordiske samarbeidet har riktignok klart å utvikle seg, men det har fortsatt en spennende og livskraftig fremtid foran seg.

Men vi må også benytte denne nordiske særstillingen på en ansvarlig måte, og være den stemme som ikke er redd for å oppfordre både seg selv og andre til å påta seg vanskelige oppgaver.

Klimaforandringene må i denne sammenhengen være en av de største utfordringene. De kan nemlig ha en uoverskuelig innflytelse på våre liv og fremtid.

Problemet ved debatten om de klimatiske forandringene er allikevel det at for de aller fleste mennesker er den svært abstrakt. Den bygger på spådommer, vurdering av usikre antakelser, vitenskapelig data, påstander og motargumenter som til dels er i innbyrdes konflikt, samtidig som mediene har tendens til å behandle disse opplysningene slik at de ofte virker som forstyrrende bakgrunnsstøy.

Debatten blir også ytterligere innviklet når politiske ledere og kandidater i valgkamp tar helt forskjellige stillinger i saken, og forskjellige interessegrupper benytter så hele denne forvirrende situasjon til å styrke sin stilling, både innen de politiske systemer og de respektive forvaltningsmessige systemer.

Vi som bor i den nordiske regionen har allikevel gode forutsetninger til å få vite sannheten. Klimaforandringene skjer hurtigere i de arktiske områder og derfor har de i disse dager større innflytelse her enn de fleste andre steder i verden. Isen smelter og tundraens permafrost forsvinner gradvis, isbreene trekker seg tilbake og elvene vokser. Alt dette har en dramatisk innflytelse på vårt liv og fremtidsmuligheter.

Jeg har ofte sagt at hvis noen tviler på hvor viktig det er å analysere og reagere på klimaforandringene, burde vedkommende ta seg en tur til det arktiske område. En slik tur blir et kraftig varsku og en påminnelse som ikke kan oppleves andre steder i verden. Ta absolutt turen fra Russland i nord over Nordkalotten, via Island og Grønland og videre til Canada og Alaska.

Reisen i de arktiske områder vil for eksempel gi følgende beviser:

- Isbreene smelter overalt i de arktiske og subarktiske områder, både her på Island og i Alaska.
- Is på innsjøer og elver blir stadig mindre og perioden med is er blitt forkortet med opp til en måned hvert år. Dette har hatt store økonomiske konsekvenser i både olje- og gassutvinning, samt i gruvene hvor man henter både diamanter og forskjellige metaller.
- Stadig mer ferskvann løper ut i Atlanterhavet og har innflytelse på saltbalansen som er drivkraften for de sammenhengende havstrømmene i verdens oseaner. Denne utvikling vil ha en dramatisk effekt på det globale og regionale klimaet og følgelig også på levevilkårene i Afrika, Asia og andre verdensdeler.

Hvis havstanden stiger i verdenshavene vil det ha katastrofale konsekvenser for innbyggerne i fremmede regioner, i Asia, Afrika og Amerika, og både på den nordlige og sørlige halvkule. Disse konsekvensene vil ha en ødeleggende effekt på hele samfunn tilsvarende det som vi opplevde ved tsunamien i Det indiske hav i julen 2004 og under de siste orkaner. Man kan se på disse tropiske orkanene og kjempebølgene som en advarsel om den fremtid som venter oss hvis menneskeheten ikke formår å forenes i felles aksjoner, hvis den mislykkes å utforme en felles global plan med det som mål å eliminere den klimatiske trusselen.

Debatten om klimaforandringene har vært for abstrakt og dette forhold har vist seg å være en hindring for å øke den offentlige bevisstheten. Av den grunn kan disse konkrete endringene vi opplever i Norden bli et solid grunnlag for en økt forståelse.

Bevisene fra det arktiske område er faktisk uhyre overbevisende og følgene av de endringer som nå finner sted i de nordiske områder vil ha innflytelse på hele verden, hovedsakelig i form av stigende havstand og dramatiske endringer i det system av havstrømmer som strekker seg fra det nordlige Atlanterhavet via Det indiske hav og videre til Stillehavet.

I november i fjor ble en svært interessant rapport presentert for et minstermøte i det Arktiske Råd, en internasjonal organisasjon med USA, Canada og de fem nordiske land som ble grunnlagt for ti år siden. Der understrekes disse forhold på det kraftigste.

Denne rapporten er den mest helhetlige analysen hittil av det som nå holder på å skje i de arktiske områdene. Rapporten ble utferdiget av en stor gruppe ledende vitenskapsmenn og representanter for forskningsinstitutter i de åtte

medlemslandene. Den beretter om stadig sikrere beviser som bekreftes av opplysninger fra innbyggerne i det høye nord. De kan ved selvsyn konstatere den innflytelse klimaforandringene har på deres daglige liv.

Denne rapporten har også en stor politisk betydning fordi Arktisk Råd er blitt en av de viktigste søylene for den nye kontakten mellom Russland og USA, et forum hvor representanter fra Washington møter opp for å presentere den amerikanske forvaltningens meninger.

Arktisk Råd er den eneste internasjonale institusjonen hvor Norden kan delta på like fot med både Russland og USA, men uten at representanter fra andre europeiske nasjoner eller andre land også sitter rundt bordet.

Samarbeid mellom nasjoner og mennesker i de nordlige områdene er derfor blitt svært viktig, men det er også fascinerende på mange måter. Det dreier seg om en ny dimensjon i det internasjonale samarbeidet som gir Norden en enestående mulighet for å gjøre seg bemerket.

Denne situasjon innebærer et stort ansvar for oss, ikke minst fordi den er en gigantisk oppgave, det vil si klimaforandringer og endringer i levemåter, både i Norden og andre steder i verden.

Vi må verken la gammeldags interesser eller et foreldet verdensbilde forhindre oss i å delta i dette arbeidet.

En ny tid er virkelig i vente og dere har en viktig oppgave foran dere.